

Vägmärken, skyltar och övriga anordningar

Förord

Med vägmärken avses anordningar som ger anvisning för trafik. Dessa regleras i huvudsak i Vägmärkesförordningen (VMF 2007:90), samt i föreskrifter från andra källor som är utfärdade med stöd av den förordningen.

Vägmärken och trafikanordningar som är i dåligt skick, har låg reflexförmåga eller inte har godkänd reflexfolie - ska bytas ut.

Vägmärken, trafikanordningar och dess bärare ska vara fria från klotter, reklam, smuts, skador och snö som försämrar budskapet till trafikanterna.

Entreprenörer ska genomföra egenkontroll för att uppmärksamma och åtgärda eventuella fel och brister.

Innehåll

Förord.....	1
Vanligt förekommande vägmärken vid väg- och ledningsarbeten	5
Vägmärkesförordningen (VMF 2007:90)	5
Allmänna råd om vägmärken och andra anordningar (TSFS 2019:74)	5
Grupp A - Varningsmärken.....	6
A5 Varning för avsmalnande väg	6
A8 Varning för ojämn väg	7
A9 Varning för farthinder	7
A10 Varning för slirig väg.....	7
A11 Varning för stenskott.....	8
A13 Varning för övergångsställe	8
A14 Varning för gående	8
A15 Varning för barn	9
A16 Varning för cyklande och mopedförare	9
A20 Varning för vägarbete	9

A21	Slut på sträckan med vägarbete	10
A22	Varning för flerfärgssignal	10
A21	Varning för svag väggkant eller hög körbanekant	11
A34	Varning för kö	11
A40	Varning för annan fara	11
Grupp B - Väjningspliktmärken		11
B1	Väjningsplikt	12
B2	Stopplikt	13
B6	Väjningsplikt mot mötande trafik	13
B7	Mötande trafik har väjningsplikt	13
Grupp C - Förbudsmärken		14
C1	Förbud mot infart med fordon	14
C2	Förbud mot trafik (all trafik) med fordon	14
C3	Förbud mot trafik med annat motordrivet fordon än moped Klass II	15
C10	Förbud mot trafik med cykel och mopedklass II	15
C15	Förbud mot gångtrafik	15
C27/ C28	Förbud mot omkörning/ slut på förbud mot omkörning	16
C31	Hastighetsbegränsning	16
C34	Stopp för angivet ändamål	17
C35	Förbud att parkera fordon	17
C39	Förbud mot att stanna och parkera fordon	18
Grupp D - Påbudsmärken		19
D1	Påbjuden körriktning 1-8	19
D2	Påbjuden körbana 1-3	19
D4-6	Påbjuden gång- och cykelbana	20
Grupp E - Anvisningsmärken		20
E11	Rekommenderad lägre hastighet	21
E12	Rekommenderad lägre hastighet upphör	21
E13	Rekommenderad högsta hastighet	22
E15	Sammanvävning	22
Grupp F - Lokaliseringsmärken		23
F5	Vägvisare	23
F23	Orienteringstavla för omledningsväg	23
F24	Färdriktning vid omledning	24
F25	Körfält upphör	24
F26	Körfält avstängt	25

F34	Vägvisare för Gång- och cykeltrafik.....	25
Grupp J	- Upplysningsmärken	25
J2	Upplysningsmärke.....	26
Grupp T	- Tilläggstavlor.....	26
T1	Vägsträckans längd.....	27
T2	Avstånd.....	27
T12	Riktning	27
Grupp X	- Skyltar och andra anordningar för anvisning i trafiken	27
X1	Markeringspil.....	28
X2	Markeringsskärm för hinder	28
X3	Markeringsskärm för sidohinder, farthinder med mera	29
X5	Gul Ljuspil eller ljuspilar	29
Trafiksignaler.....		29
Flerfärgssignaler.....		30
Stoppsignal		30
Vägmarkeringar		30
Utformning och användning		30
Tecken av vakt.....		31
V1	Stopp	31
V2	Kör fram	31
V3	Kännetecken	32
Storlek på olika vägmärkestyper TSFS 2029:74		32
A	Varningsmärken.....	32
A1-A20, A22-37 samt A40 och A41	Varningsmärken.....	32
B	Vägningspliktsmärken	33
B1	Vägningsplikt.....	33
C	Förbudsmärken.....	34
C1-C39, C44 samt C46	Förbudsmärken.....	34
D	Påbudsmärken	34
D1-D11	Påbudsmärken	34
E	Anvisningsmärken.....	35
E11 & E12	Rekommenderad lägre hastighet och rekommenderad lägre hastighet upphör	35
E15	Sammanvävning	36
F	Lokaliseringsmärken	36
F23	Omledning	36
F24	Färdriktning vid omledning.....	37

F25 Körfält upphör	37
F26 Körfält avstängt.....	38
X Andra trafikanordningar	38
X1 Markeringsspil	38
X2 Markeringsskärm för hinder	39
X3 markeringsskärm för sidohinder, farthinder med mera.....	39
Placering av vägmärken i höjd- och sidled TSFS 2019:74, 1 kap. §13.....	39
Placering av Varningsmärken TSFS 2019:74, 2 Kap. § 2	41
Utformning och retroreflektion av vägmärken TSFS 2019:74 1 Kap. § 9	41
Omställbara vägmärken (VMS) TSFS 2019:74 1 Kap § 10.....	42
Minimitid för visning av vägmärkesbild TSFS 2019:74 Kap 1 § 11.....	42
Teckensnitt, TSFS 2019:74 Kap 1 § 12	42
Dubbelsidigt montage av vägmärken TSFS 2019:74 2 Kap. 9§	42
Upprepning av vägmärken TSFS 2019:74 2 Kap. 2§	43
Vägmärken och andra trafikanordningar som får finnas på fordon och vägmärkesvagnar i rörelse TSFS 2019:74 Kap 1. 16 §	43
Krav från väghållaren	44
Material för bärare av vägmärken	44
Vägmärken som inte ska gälla	45
Baksidesreflex.....	45

Vägmärken, skyltar och övriga anordningar

Vanligt förekommande vägmärken vid väg- och ledningsarbeten

I denna bilaga presenteras de mest förekommande vägmärken som används vid vägarbeten, inklusive några av de vägmärken som kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift, kap. 4.1. Placering, montage, storlek och andra viktiga krav på utförande och material av vägmärken presenteras i slutet av bilagan.

Varje vägmärke redovisas med hänvisning till anvisningarna i Vägmärkesförordningen och Transportstyrelsens tilläggsbestämmelser, samt till allmänna råd och kommentarer från olika källor.

Vägmärkesförordningen (VMF 2007:90)

Förordningen innehåller bestämmelser för trafik och vägmärken på väg och i terräng genom; vägmärken och tilläggstavlor, trafiksignaler, vägmarkeringar, säkerhetsanordningar vid korsningar med järn- eller spårvägar, tecken från vakt eller från polisman, samt andra anordningar för anvisning av trafik. Förordningen reglerar också vilka slags anordningar som olika myndigheterna ansvarar för när det gäller att sätta upp, ta bort, underhålla och att utföra i de omfattningar som anges för olika platser.

Allmänna råd om vägmärken och andra anordningar (TSFS 2019:74)

Detta är tilläggsbestämmelser från Transportstyrelsen som ger ytterligare information över innebörd och tillämpning av flera vägmärken. I övrigt innehåller denna närmare bestämmelser om användning och storlekar och färg på vägmärken, symboler och tilläggstavlor, med mera. Föreskriften innehåller även bestämmelser om kontrollavgifter vid olovlig parkering. Dessa bestämmelser ersätter ett antal äldre föreskrifter som: VVFS 2007:305, VVFS 2008:272, TSFS 2010:169, TSFS 2010:172, TSFS 2011:54

Kommentar: Under denna rubrik presenteras bland annat diverse tolkningar och kompletteringar som Trafikverket tidigare bestämt i sina egna kravdokument som berör

Arbete på Väg (APV). Det är oftast s.k. *"rådstext"* som bland annat är tagen från ett äldre dokument som benämns **Interna Föreskrifter** (IFS 2009:4), (vilka fortfarande ligger till grund för några äldre underhållskontrakt). Denna rubrik innehåller också tolkningar som härstammar från bearbetningar, och referenser från äldre APV-Handböcker som publicerats av Trafikverket (dåvarande Vägverket) samt från andra organisationer.

Grupp A - Varningsmärken

Varningsmärken varnar för en fara och upplyser om farans art. Märkena är uppsatta på det avstånd från faran som gör dem mest effektiva såväl på dagen som på natten.

Om varningsmärket används för att ange en fara som sträcker sig över en längre vägsträcka, är sträckans längd angiven på en tilläggstavla.

Om det behövs ska märket vara upprepat på lämpliga avstånd.

A5 Varning för avsmalnande väg

VMF Märket anger att vägen eller vägbanan smalnas av. Symbolen är anpassad efter förhållandena på platsen.

TSFS 2019:74 Minskas den fria vägbredden eller körbanebredden på vägar större än 6 – 5,5 meter eller mindre och utmärkning sker med A5 – så ska den fria bredden anges på tilläggstavla T4 *fri bredd*.

Allmänna råd till 2019:74 Märket bör sättas upp vid sidoförskjutningar eller avsmalningar som är anlagda som fartdämpande åtgärder, om de inte är anpassade till den *högsta tillåtna hastigheten* C31 för vägen, den *rekommenderade lägre hastigheten* E11 eller *rekommenderad högsta hastighet* E13.

Kommentar Märket sätts upp när vägbredden väsentligt ändras från det normala så att det påverkar hur trafiken kan mötas. Är sikten god fram till avsmalningen behöver märket inte sättas upp. Märket finns med tre symboler för anpassning till de förhållanden som råder på platsen.

A8 Varning för ojämn väg

VMF Märket anger sådana ojämnheter eller skador på vägbanan som medför att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än som annars skulle vara fallet.

TSFS 2019:74 Ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp när det finns lokala ojämnheter. Om vägen är ojämn på en längre sträcka ska sträckans längd anges på en tilläggstavla.

A9 Varning för farthinder

VMF Vägmärkena anger upphöjning eller grop som anlagts som fartdämpande åtgärd.

TSFS 2019:74 Allmänna råd till 2 kap., 5§. Vägmärkesförordningen

Märket A9 bör sättas upp vid upphöjningar eller gropar som är anlagda som fartdämpande åtgärder, om de inte är anpassade till den *högsta tillåtna hastigheten* C31 eller till den *rekommenderade lägre hastigheten* E11.

Kommentar Märket sätts upp före farthinder. Använd den av symbolerna som bäst beskriver formen på hindret. Efter godkännande av väghållningsmyndigheten kan märket utelämnas när den verkliga hastigheten är 30 kilometer i timmen eller lägre.

A10 Varning för slirig väg

VMF Märket anger att vägen kan vara slirig. Om det finns särskilda skäl används märket för att varna för halka på grund av snö eller is.

TSFS 2019:74 Ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp när det finns stor risk för halka pga. orsaker som inte beror på vinterväglag.

A11 Varning för stenskott

VMF Märket anger risk för stenskott men används inte på grusvägar.

TSFS 2019:74 Ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp om det finns risk för stenskott föreligger på grund av löst stenmaterial som finns på vägbanan. Om risken gäller längre sträckor förses märket med en tilläggstavla med avstånd och upprepas på lämpliga avstånd.

A13 Varning för övergångsställe

VMF Märket varnar för oskyddade trafikanter som kan korsa vägen eller körbanan

TSFS 2019:74 Märket får inte sättas upp vid övergångsställen där trafiken regleras med flerbärgssignal som utmärkts med varningsmärket A22 *varning för flerbärgssignal*.

Kommentar Bör sättas upp om övergångsstället inte är väl synligt på tillräckligt avstånd eller är tillfälligt anordnat.

A14 Varning för gående

VMF Märket anger en vägsträcka där gående ofta korsar eller uppehåller sig på eller vid vägen.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp om det finns gående utmed sträckan pga. till exempel vägarbete som normalt inte ska finnas där.

A15 Varning för barn

VMF Märket anger en vägsträcka där barn ofta korsar eller uppehåller sig på eller vid vägen.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp om det finns risk att barn vistas i direkt anslutning till en tillfällig omledningsväg där de trafikanter som färdas inte har vetskap om att barn kan förekomma i anslutning till vägen.

A16 Varning för cyklande och mopedförare

VMF Märket anger en vägsträcka där cyklande eller mopedförare ofta korsar eller kör in på vägen.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket sätts upp om det finns risk genom att man anlagt en tillfällig passage vid ett vägarbete där det finns passerande cyklister som normalt inte passerar vägbanan på platsen.

A20 Varning för vägarbete

VMF Märket anger en vägsträcka där vägarbete eller liknande arbete pågår.

TSFS 2019:74 Märket ska sättas upp på båda sidor om vägen eller körbanan. Märket behöver dock inte sättas upp på vänster sida om det är uppenbart för trafikanterna att de närmar sig ett vägarbete.

Kommentar Vid en fast arbetsplats med personal i verksamhet måste även andra hastighetsdämpande anordningar användas (förträngning och/eller gupp) för att förbättra säkerheten. När arbetet är aktivt (det finns personal på plats) kan varningsmärket kompletteras med vägmärke J2 *upplysningsmärke*, med text *Personal på vägen* eller förses med

två växelvis blinkande gula varningslyktor, som är aktiverade då personal finns på platsen. **Anordningarna ska demonteras, släckas eller täckas när arbetet inte är aktivt.** Tilläggstavlor får användas för att tydliggöra vad vägarbetet består av. Normalt ska märket upprepas var 250m. Om varningen gäller en längre sträcka mer än 250m ska märket ha en tilläggstavla T1 ”vägsträckans längd” som anger sträckans längd, är sträckan över 1km ska sträckans längd anges i kilometer. Arbetet kan också kräva att faran måste förvarnas om i god tid genom att använda tilläggstavla T2 *avstånd*.

Intermittent arbete Märket kan även vara monterat på ett fordon som är i rörelse. Under dåliga siktförhållanden, eller om arbetet bedrivs uteder en längre sträcka, ska även märket placeras på marken i varje ände av vägsträckan med en tilläggstavla T1 *vägsträckans längd*, som anger sträckans längd inom det område som arbetet beräknas pågå.

A21 Slut på sträckan med vägarbete

VMF Slutmärket ska användas vid långsträckta arbeten. Den behöver inte sättas upp ifall det tydligt framgår var sträckan slutar.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket ska sättas upp om det finns risk att trafikanterna har svårt att se var arbetet slutar, eller om standarden på vägbanan är sådan att det kan misstolkas att arbetet slutat.

A22 Varning för flerfärgssignal

VMF Märket anger en plats där trafiken regleras med trafikljusreglering i färg som består av tre ljusöppningar. Inom tätbebyggt område är märket uppsatt endast om det finns särskilda skäl för det.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

A21 Varning för svag vägkant eller hög körbanekant

VMF Märket anger när vägkanten är i dåligt skick och/eller att det är för stora höjdskillnader mellan körbanekanten och stödrem-san.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket används när en stödremsa saknas utanför belägningskant. Det kan med fördel användas i stället för A20 *varning för vägarbete* när endast arbetet med att lägga stödrem-san kvarstår vid ett belägningsarbete. A20 *varning för vägarbete* ska dock användas då arbetet med att lägga stödremsan utförs.

A34 Varning för kö

VMF Märket anger en vägsträcka där det finns risk för köbildning.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Ska användas vid vägarbeten där det kan finnas risk att kö uppstår.

A40 Varning för annan fara

VMF Märket anger annan fara än sådan som kan anges med något annat varningsmärke. Farans art anges på en tilläggstavla.

TSFS 2019:74 Märket med tilläggstavla T22 *Utryckning Signal* ska sättas upp vid utryckningsstationer som är försedda med signalanläggningar.

Grupp B - Väjningspliktmärken

Väjningspliktmärken upplyser om att någon part ska iaktta stopp- eller väjningsplikt.

B1 Väjningsplikt

VMF Märket anger att föraren av fordonet har väjningsplikt mot fordon på korsande väg eller led och att bestämmelserna i trafikförordningen (1998:1276), 3 kap. 5 § är tillämpliga. Märket kan vara uppsatt tillsammans med tilläggstavla T2 *avstånd*, som förberedande upplysning om väjningsplikt och tillsammans med tilläggstavla T3 *avstånd till stopplikt*, som förberedande upplysning om stopplikt. Om samtliga tillfarter i en korsning har väjningsplikt anges det med tavlan T13 *flervägsväjning*.

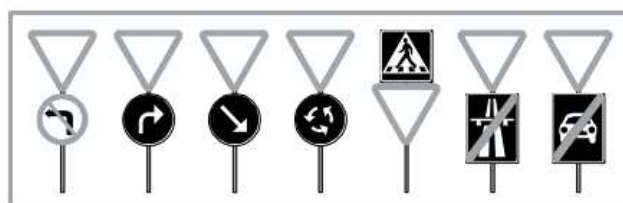
TSFS 2019:74 Märket ska sättas upp så nära som möjligt före den korsande körbanans närmaste ytterkant, men dock inte längre än 25 meter från ytterkanten. Märket ska sättas upp på båda sidor om en körbana med två eller flera körfält i samma färdriktning om det inte föreligger särskilda skäl för något annat. Före en cirkulationsplats behöver förberedande upplysning om väjningsplikt inte ges.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

Kombination med andra vägmärken

Märke B1, får endast kombineras med B1 *övergångsställe*, C25 *förbud mot sväng i korsning*, D1 *påbjuden körriktning*, D2 *påbjuden körbana*, D3 *cirkulationsplats* samt E2 *motorväg upphör* eller E4 *motortrafikled upphör*.

Märkena ska vara uppsatta på det sätt som anges nedan.

B2 Stopplikt

VMF Märket anger att föraren har stopplikt före infart på korsande väg, led eller spårområde och att bestämmelserna i trafikförordningen (1998:1276) 3 kap. 19 § är tillämpliga. Om samtliga tillfarter i en korsning har stopplikt anges detta med tilläggstavlan T14 *flervägsstopp*.

TSFS 2019:74 Märket ska sättas upp så nära som möjligt före den korsande körbanans närmaste ytterkant, men dock inte längre än 25 meter från ytterkanten. Vid en vägkorsning ska märket sättas upp på båda sidor av vägen eller körbanan om den har mer än ett körfält i samma riktning.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

B6 Väjningsplikt mot mötande trafik

VMF Märket anger att det är förbjudet att passera en sträcka om detta inte kan ske utan att mötande fordon hindras.

TSFS 2019:74 Märket får endast sättas upp vid en sådan vägsträcka som även under mörker kan överblickas i hela sin längd från ändpunkten. Gäller väjningsplikten endast vid möte mellan bussar eller lastbilar, ska det anges med märket B6 och tilläggstavla T22 *Gäller möte mellan bussar och lastbilar*.

B7 Mötande trafik har väjningsplikt

VMF Märket anger att mötande trafik har väjningsplikt.

TSFS 2019:74 Märke B7 får endast sättas upp om märke B6 finns uppsatt för trafiken i motsatt riktning. Gäller väjningsplikten endast vid möten mellan bussar och lastbilar, ska tilläggstavla T22 *Gäller möte mellan bussar och lastbilar*, användas.

Kommentar Märke B6 och B7 används bara i undantagsfall, när det är lämpligare att den som inte har hindret på sin sida lämnar företräde, i motsats till trafikförordningens 3 kap. 30 §, eller där det för föraren är svårt att avgöra vem som har hindret på sin sida.

Grupp C - Förbudsmärken

Förbudsmärken anger att någonting är förbjudet, till exempel förbud mot att parkera fordon. Förbudet gäller från platsen där märket sitter till nästa korsning om inte annat anges eller till den plats dessförinnan där motsvarande märke med tilläggstavla T11 *utsträckning*, med nedåtriktad pil eller ett slutmärke har satts upp.

Förberedande upplysning om förbud visas med tilläggstavla T2 *avstånd*, eller T12 *riktning*, om inte annat anges. Förberedande upplysning om förbud kan även vara infogat i ett lokaliseringsmärke.

Om ett förbudsmärke är uppsatt tillsammans med märke E5 *tättbebyggt område*, gäller förbudet inom hela området om inte annat anges för en viss väg eller vägsträcka.

C1 Förbud mot infart med fordon

VMF Ingen kommentar

TSFS 2019:74 Om fordon på en väg eller körbana får föras endast i en riktning ska märke C1 *förbud mot infart med fordon*, sättas upp vid korsningar med vägar med anslutande trafik. Det behövs då inte sådana föreskrifter som avses i 1 Kap 9§ första stycket VMF (2007:90) för att märket ska få sättas upp

C2 Förbud mot trafik (all trafik) med fordon

VMF Märket avser trafik med fordon i båda riktningarna.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Används endast då all fordonstrafik förbjuds, även cykel- och mopedtrafik. Ska även gångtrafik förbjudas behöver C15 *förbud mot gångtrafik*, även sättas upp. Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C3 Förbud mot trafik med annat motordrivet fordon än moped Klass II

VMF Avser trafik med annat fordon. Avser förbudet även mopeder klass II anges detta på en tilläggstavla.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket medger möjligheter att utesluta vissa fordon från förbudet. Detta ska framgå av föreskriften och tillkännages med en tilläggstavla. Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C10 Förbud mot trafik med cykel och mopedklass II

VMF Avser trafik med cykel och moped Klass II. Avser förbudet även trafik med moped Klass I anges det på en tilläggstavla.

TSFS 2019:74 Finns ingen ytterligare information.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C15 Förbud mot gångtrafik

VMF Märket avser förbud mot gångtrafik.

TSFS 2019:74 Om det behövs får märket sättas upp vid motorvägars och motortrafikleders slut och avfarter. Det behövs då inte sådana föreskrifter som avses i 1 Kap 9§ första stycket VMF (2007:90) för att märket ska få sättas upp.

C27/ C28 Förbud mot omkörning/ slut på förbud mot omkörning

VMF Märket anger förbud mot att köra om andra motordrivna fordon än tvåhjuliga mopeder och tvåhjuliga motorcyklar utan sidovagn.

VMF Slutet av sträckan ska anges med märke C28 *slut på förbud mot omkörning*.

TSFS 2019:74 Märket ska sättas upp på båda sidor om vägen eller körbanan.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C31 Hastighetsbegränsning

VMF Märket anger förbud mot att föra fordon med högre hastighet än den som anges på märket. Angivelsen gäller till den plats där en annan hastighetsbegränsning träder i kraft, eller där märket C32 *hastighetsbegränsning* upphör, E7 *gågata*, eller E9 *gångfartsområde*, satts upp. Märket behöver inte vara upprepats efter en vägkorsning om högsta tillåtna hastighet gäller på den korsande vägen

TSFS 2019:74 25 § Märket ska sättas upp på båda sidor om vägen eller körbanan. Märket behöver dock inte sättas upp på vänster sida om det finns särskilda skäl och det är uppenbart att det är utan betydelse för trafikanternas förståelse av hastighetsbegränsningen. Märket behöver inte sättas upp på vänster sida på avfarts- och påfartsväg till motorväg, motortrafikled eller annan väg med liknande utformning om avfarts- eller påfartsvägen endast har ett körfält. När märket ska upprepas och sätts upp mer än 100 meter före en vägkorsning får det sättas upp på vänster sida om körbanan eller körfältet och behöver då inte vara uppsatt på höger sida.

26 § Minskar den högsta tillåtna hastigheten med mer än 20 kilometer i timmen på en gång, ska märke C31 *hastighetsbegränsning*, sättas upp som förberedande upplysning. Det ska ske tillsammans med tilläggstavla T2 *avstånd* i storlek stor eller i storlek mycket stor.

Har vägen eller körbanan mer än ett körfält i färdriktningen ska den förberedande upplysningen ges på båda sidor om vägen eller körbanan.

Kommentar Erfarenhet visar att utmärkning av hastighetsbegränsningar måste kompletteras med fysiska anordningar som är anpassade till reduceringen av hastigheten och andra förhållanden för att få önskad effekt, (förträngningar, farthinder etc.). Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C34 Stopp för angivet ändamål

VMF Märket anger skyldighet att stanna av den anledning som anges under det vågräta strecket. Om märket är uppsatt före en trafiksignal, anger det att fordon som ska passera signalen ska stanna vid röd signalbild. Fordonet ska stannas vid en stopplinje eller, om sådan saknas, vid märket.

TSFS 2019:74 På märket C34 får de andra anledningarna SIGNAL, FÄRJA, och VAKT användas.

C35 Förbud att parkera fordon

VMF Märket anger förbud att parkera fordon. Angivelsen gäller på den sida av vägen där märket är uppsatt. Angivelsen börjar gälla där märket sätts upp och gäller enligt vad som anges på en tilläggstavla, till den plats där annan bestämmelse om stannande eller parkering märkts ut, till nästa korsning med annan väg än sådan som avses i 3 kap. 21 § andra stycket i trafikförordningen (1998:1276) eller till den plats dessförinnan där ett motsvarande

märke med tilläggstavlan T11 *utsträckning*, med nedåtriktad pil, har satts upp. Om angivelsen endast gäller för visst fordonsslag eller en viss trafikantgrupp anges det på en tilläggstavla.

TSFS 2019:74 Bestämmelserna om utmärkning av förbud mot att parkera fordon på sträckor som också omfattas av tillåtelse att parkera fordon eller av förbud mot att stanna och parkera fordon finns i 35 §. (TSFS 2019:74). Om ett förbud mot att parkera ett fordon gäller en sträcka som är högst 25 meter och det märks ut med märket C35, förbud att parkera fordon, och tilläggstavla T1 *vägsträckans längd*, behöver förbudet slut inte märkas ut.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

C39 Förbud mot att stanna och parkera fordon

VMF Märket anger förbud mot att stanna och parkera fordon. De närmare föreskrifterna till märke C35, förbud mot att parkera fordon, andra till fjärde styckena gäller även för detta märke.

TSFS 2019:74 Gäller olika bestämmelser om stannande och parkering för samma vägsträcka ska de mest restriktiva bestämmelserna märkas ut med märke C39 *förbud att stanna och parkera fordon*, och andra föreskrifter med märke C45 *särskilda bestämmelser för stannande och parkering*. Om de mest restriktiva bestämmelserna gäller under en kortare tid än de mindre restriktiva bestämmelserna, får de mindre restriktiva märkas ut med vägmärke och de mer restriktiva anges på märke C45.

Om ett förbud mot att stanna och parkera fordon gäller en sträcka som är högst 25 meter, märks ut med märke C39 samt tilläggstavla T1, behöver angivelsens slut inte märkas ut.

Kommentar Märket kräver utfärdande av lokal trafikföreskrift (LTF).

Grupp D - Påbudsmärken

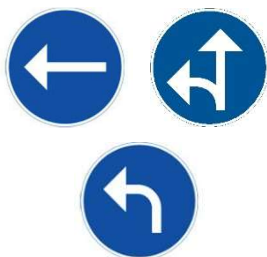
Ett påbudsmärke innehåller en uppmaning som du är skyldig att följa, till exempel att du endast får köra i en viss riktning.

Påbudsmärken som betyder att en viss typ av trafik är tillåten, betyder samtidigt att all annan trafik är förbjuden, om inte annat anges på en tilläggstavla.

Påbudet gäller från platsen där märket sitter till nästa korsning om inte annat anges, till exempel till den plats ett motsvarande märke är uppsatt tillsammans med tilläggstavla T11 *utsträckning*, med nedåtriktad pil eller där ett slutmärke har satts upp.

Förberedande upplysning om påbud visas med tilläggstavla T2 *avstånd*, eller T12 *riktning*, om inte annat anges. Förberedande upplysning om påbud kan även vara infogat i ett lokaliseringsmärke.

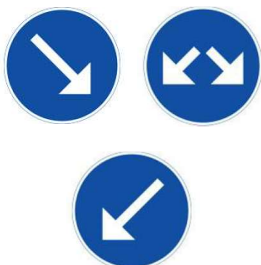
D1 Påbjuden körriktning 1-8

VMF Märket anger att fordon endast får föras i pilens eller, där två pilar finns, i endera pilens riktning. Symbolen är anpassad efter förhållandena på platsen.

TSFS 2019:74 Märket får sättas upp på vänster sida om en väg eller körbana, på en skiljeremsa eller refug, och behöver då inte vara uppsatt på höger sida.

D2 Påbjuden körbana 1-3

VMF Märket anger att fordon endast får föras förbi märket där pilen visar eller, där två pilar finns, där pilarna visar. Symbolen är anpassad efter förhållandena på platsen.

TSFS 2019:74 Märket får sättas upp på vänster sida om en väg eller körbana, på skiljeremsa eller refug, och behöver då inte vara uppsatt på höger sida. Märke med pil som visar till höger får dock inte sättas upp om mötande trafik förekommer på den sida märket visar.

Kommentar Märket ska användas då det kan uppstå tveksamheter om på vilken sida av ett väghållningsfordon ett fordon ska passera. Märket behöver inte om trafiken ska passera på den normala sidan. Observera att *ljuspilen* X5 har samma juridiska innebörd för trafikanten som D2 har.

D4-6 Påbjuden gång- och cykelbana

VMF Märkena anger gemensam eller delade banor för gående och cyklande. Om moped Klass II inte får föras på banan anges det på en tilläggstavla.

TSFS 2019:74 Märket får sättas upp på vänster sida av en gång- och cykelbana och behöver då inte vara uppsatt på höger sida. Om det inte klart framgår var gång- och cykelbanan är ska dess läge anges på tilläggstavla T12 *riktning*. Pilen ska då vara riktad snett ned åt höger.

Grupp E - Anvisningsmärken

Anvisningsmärken upplyser trafikanten om förhållanden som gäller för en viss plats eller för en viss väg eller vägsträcka.

En anvisning genom anvisningsmärke gäller, om inte annat anges i 12§, från den plats märket satts upp till den plats ett slutmärke har satts upp.

Två av anvisningsmärkena kan användas för reducering av hastigheten *E11 och E13* – dessa kräver inte att någon tillfällig trafikföreskrift utfärdas för att få sättas upp.

Ordinarie vägmärken som begränsar hastigheter på sträckan vid dess början eller slut, får inte täckas över eller tas bort, upprepningsmärken utefter sträckan ska täckas över eller tas bort (för att inte ge trafikanten dubbla budskap).

Det kan nämnas att användande av vägmärket A9 *varning för farthinder*, i kombination med farthinder, oftast har bättre effekt när det gäller att reducera hastigheten förbi en arbetsplats än bara rekommenderad hastighet.

E11 Rekommenderad lägre hastighet

VMF Märket anger en vägsträcka eller ett område där särskilda åtgärder vidtagits eller där förhållandena är sådana att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än den högsta tillåtna.

TSFS 2019:74 Om förhållandena är sådana att det är lämpligt att färdas med lägre hastighet än den högsta tillåtna utan att särskilda hastighetsdämpande åtgärder har vidtagits, får märket endast sättas upp där det finns en fara som det varnats för med ett varningsmärke. Om vägmärket sätts upp vid vägarbete eller liknande arbete får det även sättas upp som förberedande upplysning med tilläggstavla T2 *avstånd*. Inga trafikföreskrifter behöver utfärdas. Det behövs då inte sådana föreskrifter som avses i 1 Kap 9§ första stycket VMF (2007:90) för att märket ska få sättas upp.

Kommentar Märket kan användas vid vägarbeten, där hastighetsdämpande åtgärder med farthinder har vidtagits som motsvarar det märket anger. Speciella varningsmärken som varna för hastighetssäkrande åtgärder behöver inte sättas upp i sådana fall. Observera att ordinarie hastighetsbegränsning inte får täckas på sträckan. Om hastigheten behöver sänkas vid en fast arbetsplats mer än 3 dagar ska utmärkningen göras med *förbudsmärket* C31.

E12 Rekommenderad lägre hastighet upphör

VMF Märket behöver inte vara uppsatt om det tydligt framgår att sträckan upphör.

TSFS 2019:74 Märket får sättas upp på vänster sida om vägen eller körbanan om det är lämpligt. Märket behöver då inte vara uppsatt på höger sida. Det behövs då inte sådana föreskrifter som avses i 1 Kap 9§ första stycket VMF (2007:90) för att märket ska få sättas upp.

E13 Rekommenderad högsta hastighet

VMF Märket används endast som omställbart vägmärke och anger att förhållandena tillfälligt är sådana att det inte är lämpligt att färdas med högre hastighet än den som anges på märket. Den angivna hastigheten är alltid lägre än den ordinarie högsta tillåtna.

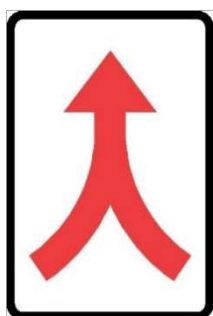
TSFS 2019:74 På vägmärket ska hastigheten anges med hela tiotal kilometer i timmen. Det behövs då inte sådana föreskrifter som avses i 1 Kap 9§ första stycket VMF (2007:90) för att märket ska få sättas upp.

Kommentar Märket är avsett att användas vid intermittenta arbeten placerat på fordon. Märket ska då vara omställbart från hytten på fordonet, samt ha lysande symbol och bård (VMS).

Inom det kommunala väg- och gatunätet förespråkas användandet av vägmärket E11 alt. A9 placerat på mark. Detta på grund av att Trafikverket i sina föreskrifter kräver användande av dessa två märken. För trafikanten blir det mer förståeligt om samma märken används av alla väghållare på samma sätt där vägarbete utförs.

Om hastigheten behöver sänkas vid en fast arbetsplats längre tid än tre dagar ska utmärkningen göras med förbudsmärket C31 *hastighetsbegränsning*.

E15 Sammanvävning

VMF Märket upplyser om att två körfält eller körbanor löper samman till ett och att förarna ska anpassa sig till de nya förhållandena på platsen enligt bestämmelserna i 3 kap. 44 § Trafikförordningen.

TSFS 2019:74 Det behövs inte sådana föreskrifter som avses i 1 kap. 9 § första stycket vägmärkesförordningen (2007:90) för att märke E 15, sammanvävning, ska få sättas upp.

Kommentar Får även sättas upp som förberedande upplysning inför en sammanvävning med T2 *avstånd*, med meterantal fram till sammanvävningsstället.

Grupp F - Lokaliseringsmärken

Lokaliseringsmärken används normalt för att visa vägen till en ort, plats, inrättning, anläggning eller liknande.

Märkestypen används också för upplysning och vägvisning då trafiken behöver ledas om. De vägmärken som används vid trafikomläggning ska orange botten med svart versal text och svarta symboler. Se textstorlekar och mer information i TSFS 2019:74.

F5 Vägvisare

VMF Märket är uppsatt i anslutning till en korsning. Avstånd anges i hela kilometer.

TSFS 2019:74

§ 13 Vägmärket får sättas upp på vänster sida och behöver då inte vara uppsatt på höger sida

§14 Märket får inte sättas upp vid avfarter.

Kommentar Märket ska används med orange botten med text i svart, vid vägvisning vid alla tillfälliga trafikomläggningar.

F23 Orienteringstavla för omledningsväg

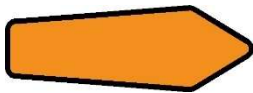

VMF Märket anger omledningsväg när ordinarie väg är tillfälligt avstängd. Avvikelse från färg får inte ske.

TSFS 2019:74 Symbolen på märket ska vara vänd i samma riktning som omledningsvägen. I märket får information infogas med märke F14 *Vägnummer* och F15 *Omledning* för permanent omledningsväg för ordinarie numrerad väg.

Kommentar Utanför tätbebyggt område bör märket placeras 300 - 400 meter före omledningsvägens början samt förses under med avståndstavla med meterantal fram till omledningen. Inom tätbebyggt område bör den placeras högst 50 - 100 meter före omledningsvägens början.

F24 Färdriktning vid omledning

VMF Märket anger färdriktning vid tillfällig omledning av trafik. Avvikelse i färg får inte förekomma.

TSFS 2019:74 Inga tillägg.

Kommentar Märket vänds i den riktning trafiken ska ledas till. Före korsning kan märket vara uppsatt vertikalt i det fall omledningsvägen fortsätter rakt fram.

Märket kan med fördel användas som upprepning på långa sträckor för att tydliggöra för trafikanten att denne är på rätt väg. Observera att inga symboler eller text får infogas i F24.

F25 Körfält upphör

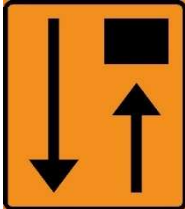
VMF Märket anger att ett körfält tillfälligt är avstängt och att inget annat körfält i färdriktningen kan användas. Märket är anpassat efter förhållandena på platsen. Avvikelse från färg får inte ske.

TSFS 2019:74 Märket ska sättas upp på båda sidor om körbanan, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Det ska sättas upp som förberedande upplysning på vägar där den högsta tillåtna hastigheten är 70 kilometer i timmen eller högre. Avståndet till körfältets slut ska då anges på tilläggstavla T2 *avstånd*.

Kommentar Märket används som förberedande upplysning om att framförvarande körfält upphör tillfälligt. Märket bör monteras 400 meter innan körfältet upphör. Avståndet ska anges på tilläggstavla T2 *avstånd*. Vid montage på vägmärkesvagn ska

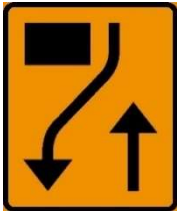
storleken vara i storlek *mycket stor*. För övriga placeringar och montage se anvisningarna i TSFS 2019:74.

F26 Körfält avstängt

VMF Märket anger att ett körfält tillfälligt är avstängt och att ett annat körfält kan användas i färdriktningen. Märket är anpassat efter förhållandena på platsen. Avvikelse från färg får inte ske.

TSFS 2019:74 Om märket sätts upp mer än 50 meter före platsen där körfältet är avstängt ska avståndet anges på *tilläggstavla* T2. Märket ska sättas upp som förberedande upplysning på vägar där den högsta tillåtna hastigheten är 70 kilometer i timmen eller högre. Avståndet till platsen där körfältets är avstängt ska då anges på *tilläggstavla* T2.

Kommentar Märket sätts upp som förberedande upplysning för trafikanten när den avstängda delen av vägen är skyddad för trafikanten.

F34 Vägvisare för Gång- och cykeltrafik

För hänvisning av GC-trafik används F34 *Vägvisare* med symboler för GC-trafik infogade. Symbolen för cykel ska vara vänd i den riktning som trafiken hänvisas.

Grupp J - Upplysningsmärken

Upplysningsmärken ger information om framkomlighet och säkerhet.

Varnings- eller förbudsmärke kan vara infogat som förberedande upplysning.

Anvisningar med versaler och gemen text kan förekomma.

Märken kan sättas upp i förväg, minst 14 dagar innan ett arbete påbörjas, som medför inskränkningar för passerande trafik eller som begränsar framkomligheten på annat sätt.

När en avstängning görs kan mer information ges genom ytterligare ett J2-märke som informerar vad trafikanten kan eller ska göra. Till exempel följ *orange vägvisning, välj om möjligt annan väg*.

J2 Upplysningsmärke

VMF Märket ger väsentlig upplysning och information om framkomlighet eller säkerhet som inte kan ges på annat sätt.

TSFS 2019:74 När märket används i samband med vägarbete ska det vara med orange botten och svart text. På märket ska upplysningar om händelser ges enligt rekommendationer som visas i TSFS 2019:74. Textstorlekar enligt nedanstående tabell - om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Kommentar Märket ska bara användas för sådana budskap som inte kan anges med hjälp av andra vägmärken. Det ersätter heller inte på något vis de ordinarie varnings- eller förbudsmärkena. Märket ska inte innehålla korta budskap med infogade märken som har den betydelsen i Vägmärkesförordningen eller i Trafikförordningen.

- Textstorlekar på J2.

Övrig väg/gata Trafikintensiv väg/gata		
100	150	Versaler
73	109	Gemener

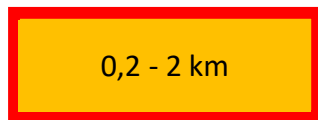
Grupp T - Tilläggstavlor

Tilläggstavlor ger kompletterande anvisningar till vägmärken.

En tilläggstavla ska ha samma bottenfärg och samma bård och tecken som det vägmärke det används under, om inte annat anges i 30 §. 2007:90.

En tilläggstavla under ett märke som anger förbud mot att parkera eller förbud mot att stanna eller parkera har dock gul bottenfärg med svarta tecken.

T1 Vägsträckans längd

VMF Tavlan anger början och slutet på en vägsträcka.

TSFS 2019:74 På tavlan ska avståndet anges i kilometer om den överstiger en kilometer.

T2 Avstånd

VMF Tavlan anger avståndet till det som vägmärket avser.

TSFS 2019:74 På tavlan ska avståndet anges i kilometer om den överstiger en kilometer.

T12 Riktning

VMF Tavlan anger riktning till angivelsen på märket. Pilen anpassas efter förhållandena på platsen.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar.

Kommentar Tavlan används till exempel under varningsmärket för ett vägarbete (A20) som pågår omedelbart in på anslutande väg. Ett varningsmärke med tilläggstavla placeras då vid vägen med tilläggstavlans pil riktad mot den anslutande vägen där vägarbete förekommer.

Grupp X – Skyltar och andra anordningar för anvisning i trafiken

Andra anordningar Andra anordningar är till för att ge dig anvisningar som du inte får av andra vägmärken eller trafiksignaler.

X1 Markeringspil

VMF Anordningen anger att fordonsföraren måste svänga kraftigt i pilarnas riktning på grund av till exempel en kurva. Om anordningen används vid ett vägarbete eller liknande arbete är den röd och gul.

TSFS 2019:74 Anordningen ska sättas upp med underkanten högst en meter högre än körbanan. Det gäller om det inte finns

särskilda skäl för något annat. Anordningar som sätts upp över varandra ska ha ett mellanrum på minst en meter.

Kommentar Markeringspilar finns i enkelt, dubbelt och fyrdubbelt utförande. Enkel markeringspil används vid "mjuka" radier, till exempel vid sidoförflyttning av trafik till ett annat körfält, eller vid en överledning på motorväg. Vid mindre/snävare radier används dubbel markeringspil. Fyrdubbel markeringspil ska användas vid skarpa avvikelser, såsom gatukorsningar.

X2 Markeringsskärm för hinder

VMF Anordningen anger att framkomligheten på vägen är inskränkt på grund av ett hinder. Anordningen kan även ange att en väg är helt eller delvis avstängd för trafik. Om anordningen används vid ett vägarbete eller liknande arbete är den röd och gul.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar.

Kommentar Anordningen ska täcka hela hindrets bredd, och ska alltid avslutas med ett rött fält. Anordningen ska på ytor som trafikeras av fordon ha en minsta höjd av 300mm, det krävs också på GC-vägar, på fordon är det 400mm minsta höjd som gäller, samma krav som TRV har.

X3 Markeringsskärm för sidohinder, farthinder med mera

VMF Anordningen anger att förhållandena ändras så att ett hastigheten behöver anpassas. Anordningen används för att ange vägen eller körbanans kant eller för att skilja trafikriktningar åt vid komplicerade passager. Anordningen är placerad så att fälten lutar nedåt på den sida där trafiken färdas. Om anordningen används vid ett vägarbete eller liknande arbete är den röd och gul. Fälten kan då även vara vågräta.

TSFS 2019:74 Anordningen ska sättas upp med underkanten högst en meter högre än körbanan. Det gäller om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Kommentar Markeringsskärmen kan användas vid farthinder. Den är däremot inte användbar som avstängningsanordning tvärs vägen annat än som längsgående markering vid breddbegränsningar eller för att styra trafik vid en avsmalning, chikan eller liknande.

X5 Gul Ljuspil eller ljuspilar

VMF Anordningen anger att trafikanten ska passera på den sida pilen eller pilarna visar. Pilen eller pilarna kan vara blinkande.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar

Kommentar TRV föreskriver att anordningen ska användas vid intermittert arbete på väg med mötesseparering där det är mer än ett körfält i färdriktningen. Anordningen ska användas på det fordon som trafikanterna först träffar på i varje körfält och på vägren!

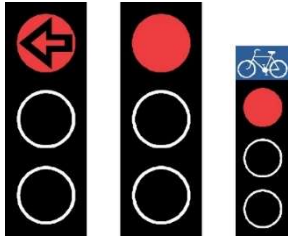
Trafiksignaler

Trafiksignaler utgörs av flerfärgssignaler, kollektivtrafiksignaler, körfältssignaler, signaler vid korsning med järn- eller spårväg, signaler vid rörlig bro, uttryckningsstation, flygfält, vägarbete, tunnlar, samt signaler för påkallande av särskild försiktighet.

Trafiksignaler reglerar trafikflödet genom att visa vem som ska göra vad.

Signalbilderna visar när du ska stanna, får åka, gå eller cykla.

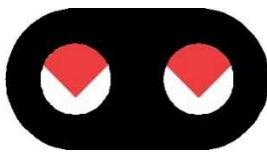
Flerfärgssignaler

VMF Flerfärgssignaler utgörs av fordonssignaler, cykelsignaler och gångsignaler. Fordonssignaler och cykelsignaler har tre ljusöppningar: en för rött, en för gult och en för grönt ljus. Fordonssignaler är uppsatta på höger sida om vägen, banan eller körfältet. En gångsignal har två ljusöppningar: en för rött ljus som visar bilden av en stående person och en för grönt ljus som visar bilden av en gående person.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar

Stoppsignal

VMF Stopp. Trafikanter får inte passera stopplinjen eller, om sådan saknas, signalen.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar

Vägmarkeringar

Vägmarkeringar används för att reglera trafiken eller för att varna eller vägleda trafikanter, antingen separat eller tillsammans med vägmärken eller andra anordningar.

Vägmarkeringar kan indelas i längsgående-, tvärgående-, och övriga markeringar.

Utformning och användning

Vägmarkeringar är vita om inte annat anges.

De kan vara brutna eller heldragna eller användas i kombination med varandra.

Heldragna linjer används i stället för brutna linjer när det av trafiksäkerhetsskäl inte är tillåtet att färdas över till ett motgående körfält, till att byta körfält eller att färdas ut på vägren eller liknande. Det betyder att bestämmelserna i Trafikförordningen (1998:1276) 3 kap 11 och 12 § är tillämpliga.

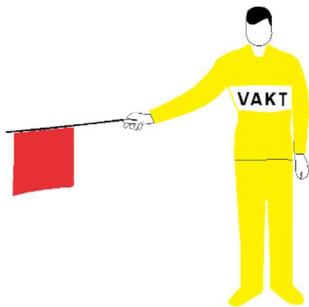
Vägmarkeringar kan vara förstärkta med vägbanereflektorer eller motsvarande, de ska då vara i samma färg som den linje de appliceras på.

Tillfälliga vägmarkeringar ska vara utförda i gul eller vit retroreflekterande färg om det på grund av vägarbete eller motsvarande, finns anledning att utföra tillfälliga markeringar som gäller i stället för ordinarie markeringar.

Kommentar Om de permanenta vita markeringarna är vilseledande för trafikanten ska de täckas eller tas bort, och tillfällig körfältsmarkering med gul eller vit retroreflekterande färg ska utföras, tillfällig linje får förstärkas med vägbanereflektorer i samma färg som den linje de sitter på.

Tecken av vakt

V1 Stopp

VMF Tecknet anger stopp för den trafikant, vakten är vänd mot. Under mörker ges tecknet med lykta med rött ljus. Tecknet får också ges med C34 *stopp för angivet ändamål*, med texten *Vakt*.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar.

V2 Kör fram

VMF Tecknet anger att trafikanten får fortsätta framåt. Tecknet ges med en vinkande rörelse i färdriktningen.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar.

V3 Kännetecken

VMF Kännetecken ska bäras både framtill och baktill.

TSFS 2019:74 Inga tilläggsanvisningar.

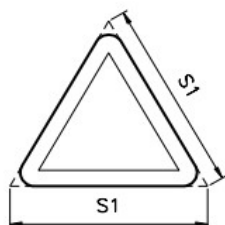
Storlek på olika vägmärkestyper TSFS 2029:74

För märken som inte är redovisade i dessa nedanstående tabeller gäller de mått som står i **TSFS 2019:74 § 5** Vägmärken får ha mindre storlek än vad som anges i de här föreskrifterna, om förhållandena på platsen kräver det och om det kan ske utan fara för trafiksäkerheten. Samt **TSFS 2019:74 § 8** Vägmärken och andra anordningar som ska vara uppsatta på fordon i rörelse enligt **16 §** ska ha minst storleken normal.

A Varningsmärken

TSFS 2019:74 2 kap. 1 § 3 § Varningsmärken ska ha följande storlekar.

A1–A20, A22–37 samt A40 och A41 Varningsmärken

Storlek och mått i meter för varningsmärken

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	0,45	0,60	0,90	1,20	≥ 1,35

Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

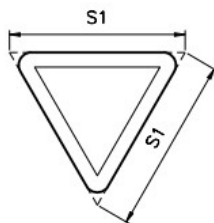
1. Motorväg: *Normal*
2. Motorväg i trång vägmiljö, samt motortrafikled: *Normal*

3. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Liten*
4. Väg enligt punkt 3 i trång väg eller gatumiljö: *Mycket liten*
5. Gång- eller cykelbana: *Mycket liten*

B Väjningspliktsmärken

TSFS 2019:74 3 kap. 1 § 1 § Väjningspliktsmärken ska ha följande storlekar.

B1 Väjningsplikt

Storlek och mått i meter för väjningspliktsmärke

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	0,45	0,60	0,90	1,20	≥ 1,35

Märket ska ha minst följande storlek på följande vägar och banor;

1. Motorväg och motortrafikled*: *Stor***
2. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
3. Väg enligt punkt 2 i trång väg- eller gatumiljö med korta siktsträckor eller i signalreglerad korsning: *Liten*
4. Gång- eller cykelbana: *Mycket liten*

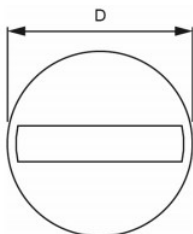
*Avser påfarts- eller avfartsväg som ingår i motorväg eller motortrafikled.

**I slutet av en avfartsväg får storleken normalt användas.

C Förbudsmärken

TSFS 2019:74 4 kap. 1 § Förbudsmärken ska ha följande storlekar.

C1-C39, C44 samt C46 Förbudsmärken

Storlek och mått i meter för märke C1-C39, C44 samt C46

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
D	0,30	0,45	0,60	0,90	≥ 1,20

Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

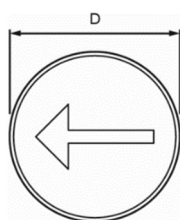
1. Motorväg: *Stor*
2. Motorväg i trång vägmiljö samt motortrafikled: *Normal*
3. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
4. Väg enligt punkt 3 i trång väg- eller gatumiljö med korta siktsträckor: *Liten*
5. Gång- eller cykelbana: *Mycket liten*

Märke C35 och C39 får sättas upp i miniatyrstorlek (<0,10 m) på stolpar med parkeringsmätare, hänvisning till biljettautomat eller liknande.

D Påbudsmärken

TSFS 2019:74 5 kap. 1 § Påbudsmärken ska ha följande storlekar.

D1-D11 Påbudsmärken

Storlek och mått i meter för märke D1-D11

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
D	0,30	0,45	0,60	0,90	$\geq 1,20$

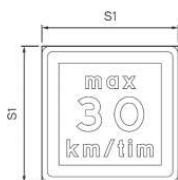
Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

6. Motorväg: *Stor*
7. Motorväg i trång vägmiljö samt motortrafikled: *Normal*
8. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
9. Väg enligt punkt 3 i trång väg- eller gatumiljö med korta siktsträckor: *Liten*
10. Gång- eller cykelbana: *Mycket liten*

E Anvisningsmärken

TSFS 2019:74 6 kap. 1 § Anvisningsmärken ska ha följande storlekar.

E11 & E12 Rekommenderad lägre hastighet och rekommenderad lägre hastighet upphör

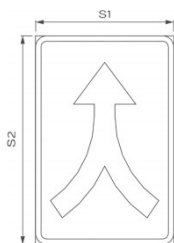
Storlek och mått i meter för märke E11 & E12

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	0,40	0,60	0,80	-

Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

1. Motorväg och motortrafikled: *Normal*
2. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
3. Väg enligt punkt 2 i trång väg- eller gatumiljö med korta siktsträckor: *Liten*

E15 Sammanvävning

Storlek och mått i meter för märke E15

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	0,60	0,80	1,00	1,20
S2	-	0,90	1,20	1,50	1,80

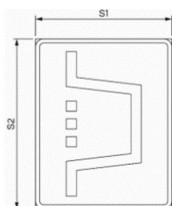
Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

1. Motorväg: *Stor*
2. Motorväg i trång vägmiljö samt motortrafikled: *Normal*
3. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
4. Väg enligt punkt 3 i trång väg- eller gatumiljö med korta siktsträckor: *Liten*

F Lokaliseringsmärken

TSFS 2019:74 8 kap. 2 § Lokaliseringsmärken för vägvisning ska ha följande storlekar.

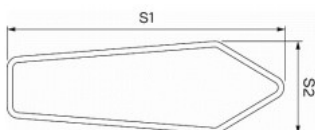
F23 Omledning

Storlek och mått i meter för märke F23

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	-	0,80	1,20	-
S2	-	-	1,00	1,50	-

F24 Färdriktning vid omledning

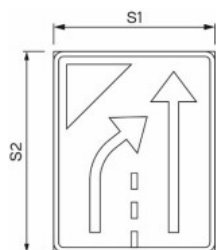
Storlek och mått i meter för märke F24

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	0,60	0,90	-	-
S2	-	0,20	0,30	-	-

Märkena ska ha minst följande storlekar på följande vägar och banor;

1. Motorväg och motortrafikled: *Normal*
2. Väg som inte är motorväg eller motortrafikled: *Normal*
3. Väg enligt punkt 2 där den högsta tillåtna hastigheten är 50km/h eller lägre: *Liten*

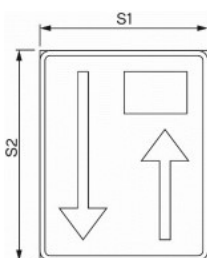
F25 Körfält upphör

Storlek och mått i meter för märke F25

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	0,60	0,80	1,20	1,60
S2	-	0,75	1,00	1,50	2,00

F26 Körfält avstängt

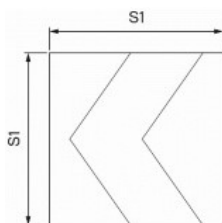

Storlek och mått i meter för märke F26

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	0,60	0,80	1,20	-
S2	-	0,75	1,00	1,50	-

X Andra trafikanordningar

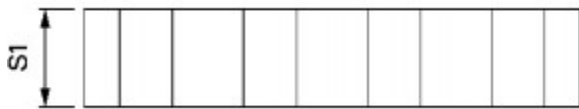
X1 Markeringspil

Storlek och mått i meter för märke X1

Mått	Mycket liten	Liten	Normal	Stor	Mycket stor
S1	-	-	0,60	-	-

X2 Markeringsskärm för hinder

X2 ska ha minst följande storlek i meter:

1. S1 ska vara minst 0,10 meter, på gator vägar.
2. GC-vägar där fordon framförs ska S1 vara minst 0,30 meter.

X3 markeringsskärm för sidohinder, farthinder med mera

X3 ska ha minst följande storlek i meter:

1. S1 ska vara minst 0,10 meter och S2 minst 0,4 meter.
2. Förhållandet mellan höjd och bredd ska vara 1:4.

Placering av vägmärken i höjd- och sidled

TSFS 2019:74, 1 kap. §13

Varnings-, väjningsplikts-, förbuds-, påbuds- och anvisningsmärken ska i höjd- och sidled vara placerade enligt följande figurer och följande tabell, om inget annat framgår av föreskrifterna för respektive märke.

Det gäller om det inte finns särskilda skäl för något annat och om det inte innebär fara för trafiksäkerheten.

Förekommer flera märken eller tilläggstavlor i samma uppsättning, gäller höjdmått till underkanten av det märke eller den tavla som sitter lägst.

Placering / uppsättning	Höjdled (H)	Sidled (S)
Utanför väg	1,0 - 2,0 m	0,3 – 4,0 m
Över gångbana	$\geq 2,1$ m	0,5 – 4,0 m
Över cykelbana	$\geq 2,5$ m	0,5 – 4,0 m

TSFS 2019:74 14 § Om en väg har flera körfält för färd i samma riktning eller om förhållandena i övrigt gör det lämpligt ska varnings-, väjningsplikts-, förbuds- och påbudsmärken även sättas upp till vänster om vägen eller på en mittremsa eller en refug om inte annat anges för respektive märke. Det gäller om det inte finns särskilda skäl för något annat.

TSFS 2019:74 15 § I samband med vägarbete eller liknande arbete eller andra tillfälliga förhållanden får, trots 13 §, ett vägmärke eller annan anordning för anvisningar av trafik sättas upp på vägen, om det är lämpligt och utan att det innebär fara för trafiksäkerheten. Märket eller anordningen får då sättas upp på lägre höjd.

Allmänna råd

Vägmärken som tillfälligt används främst för förare av motordrivna fordon bör inte vara placerade på till exempel gång- och cykelbanor eftersom de kan utgöra ett hinder för gående och cyklande och därigenom äventyrar trafiksäkerheten för dessa trafikanter.

Placering av Varningsmärken

TSFS 2019:74, 2 Kap. § 2

2 § Varningsmärken ska vara uppsatta på följande avstånd före faran, om inte något annat anges i vägmärkesförordningen (2007:90) eller i dessa föreskrifter.

Högsta tillåtna hastighet	Avstånd
50 km/h eller lägre	5 – 7,5 m
60 – 70 km/h	50 – 200 m
80 – 90 km/h	150 – 200 m
Högre än 90 km/h	200 – 400 m

Kommentar Ett varningsmärke får sättas upp på kortare avstånd före faran om det finns särskilda skäl för det och om det kan ske utan fara för trafiksäkerheten. I sådana fall ska avståndet anges på tilläggstavla T2 *avstånd*.

Utformning och retroreflektion av vägmärken

TSFS 2019:74 1 Kap. § 9

Vägmärken och tilläggstavlor samt andra anordningar för anvisningar för trafiken ska vara retroreflekterande. Detta gäller dock inte om de är lysande eller belysta inifrån. Det gäller heller inte om det finns särskilda skäl för att de inte ska vara retroreflekterande.

Kommentar De vägmärken och andra anordningar som ska ha fluorescerande reflexmaterial på de gula fälten är A20 *Varning för vägarbete*, A40 *Annan fara* med T1 *tilläggstavla* med text Vakt, X1 *Markeringspil* samt X2 *Markeringsskärm* för hinder.

Alla tillfälliga orange vägmärken ska vara i orange fluorescerande reflexmaterial

Omställbara vägmärken (VMS)

TSFS 2019:74 1 Kap § 10

Utseendet på lysande vägmärken och tilläggstavlor samt andra anordningar för anvisningar för trafiken får i mindre omfattning avvika från vad som anges i vägmärkesförordningen (2007:90) eller i föreskrifter som meddelats med stöd av den förordningen.

Minimitid för visning av vägmärkesbild

TSFS 2019:74 Kap 1 § 11

Vägmärken och tilläggstavlor samt andra anordningar för anvisningar för trafiken ska vara uppsatta minst en minut.

Vid utmärkning av föreskrifter med särskilda trafikregler som över tiden varierar beroende av förhållanden på eller vid vägen eller vägsträckan får anordningen dock vara uppsatt kortare tid, om det kan ske utan fara för trafiksäkerheten.

Teckensnitt, TSFS 2019:74 Kap 1 § 12

Text på vägmärken och andra anordningar ska utföras i teckensnittet Tratex.

Vid versal-gementext används Tratex svart eller Tratex vit.

Vid versaltext används Tratexpos versal eller Tratex negversal.

Kommentar Tratex kan laddas ner från Transportstyrelsens webbplats, transportstyrelsen.se

Dubbelsidigt montage av vägmärken

TSFS 2019:74 2 Kap. 9§

Följande märken ska monteras på båda sidor om vägbanan enl. **TSFS 2019:74.**

A20 Varning för vägarbete

C27 Förbud mot omkörning

C31 Hastighetsbegränsning

F25 Körfält upphör

Följande märken ska också vara dubbelsidigt placerade enl. **Väghållningsmyndighetens bestämmelser.**

E11 rekommenderad lägre hastighet

A40 Annan fara med T1 tilläggstavla "Vakt"

Kommentar Om det finns särskilda skäl och det kan ske utan fara för trafiksäkerheten /till exempel på en GC-väg) så behöver inte A20 *Varning för vägarbete*, E13 *Rekommenderad lägre hastighet* sättas upp dubbelsidigt.

Upprepning av vägmärken TSFS 2019:74 2 Kap. 2§

Gäller ett varningsmärke en längre sträcka ska det upprepas på en sida av vägen var 250 meter, om det inte försetts vid starten av arbetet med en T1 *Vägsträckans längd*.

Märket ska upprepas vid varje korsning med allmänt trafikerad väg på en sida av vägen utmed sträckan.

Varningsmärken som monterats som förvarning ska upprepas vid varje korsning med allmänt trafikerad väg.

Förbudsmärken gäller bara till nästa korsning, och ska alltid upprepas, C31 *hastighetsbegränsning* behöver inte upprepas om annan hastighet föreskrivs inom 200 meter från korsningen.

Vägmärken och andra trafikanordningar som får finnas på fordon och vägmärkesvagnar i rörelse TSFS 2019:74 Kap 1. 16 §

I samband med vägarbete eller liknande arbete eller andra tillfälliga förhållanden får följande vägmärken eller anordningar vara uppsatta på fordon i rörelse.

A11 varning för stenskott.

A20 varning för vägarbete.

A40 varning för annan fara.

A41 varning för olycka.

D2 påbjuden körbana.

E13 rekommenderad högsta hastighet.

E14 rekommenderad högsta hastighet upphör.

X2 markerings skärm för hinder.

X3 markeringsskärm för sidohinder, farthinder med mera.

X5 gul ljuspil eller ljuspilar.

Märke F25 *körfält upphör*, och **F26** *körfält avstängt*, får vara uppsatt på fordon i rörelse om fordonet befinner sig på en plats utanför körbanan eller om det finns särskilda skäl för annat.

Märke J2 *upplysningsmärke*, får vara uppsatt på fordon i rörelse om det finns synnerliga skäl för det.

Krav från väghållaren

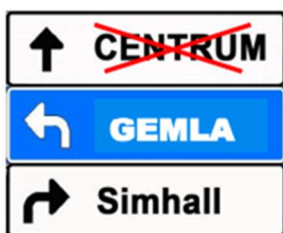
Material för bärare av vägmärken

Bärare av vägmärken och andra trafikanordningar, ska i sin helhet vara tillverkade av mjuka material då de placeras på vägbanan eller inom säkerhetszon. Detta gäller inte om märket eller anordningen monterats på ett fordon. När vägmärkesbärare och trafik-anordningar av permanent typ tillfälligt monteras utanför vägbanan får sedvanligt material användas.

En vägmärkesvagn är ett efterfordon som liksom övriga fordon bara får ha vissa vägmärken och anordningar monterade då den är i rörelse, är den stationärt uppställd så får den bära alla vägmärken och anordningar. *Se följande avsnitt.*

Aluminium, plast och gummi räknas som mjuka material.

Vägmärken som inte ska gälla

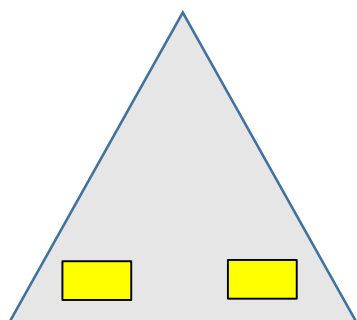
Vägmärken som inte ska gälla ska tas bort eller täckas i sin helhet, täckningen utförs med material avsett för ändamålet.

Permanent vägvisning som inte gäller ska kryssas med rött kryss, krysset utförs med 50mm bred tejp som ska vara godkänd av vägmärkesleverantören. Krysset sätts över vägvisningsmålet.

Om det är en mycket kort tid som ett vägmärke inte ska gälla, t.ex. en natt eller helg får märket läggas i vägslänten med den reflekterande sidan nedåt dold för trafikanten.

Baksidesreflex

På baksidan av ett vägmärke ska det finnas en högreflekterande, prismatisk reflex som är gul i måtten 10 x 15 cm, på den sida som är närmast trafiken.